AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

LAUSUNTO 31.10.2025

Sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

HE 143/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksen mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille avattaisiin mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta siten, että koulutettavina ovat EU:n ja ETA:n kansalaiset. Tilauskoulutusopiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista sovittaisiin entistä paremmin tilaajien ja koulutuksen järjestäjien välisillä sopimuksilla. Koulutuksen järjestäjät olisivat velvollisia tiedottamaan opiskelijoille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry tarkastelee tilauskoulutusta ja ehdotettuja lukuvuosimaksuja ammatillisen koulutuksen järjestäjien näkökulmasta.

Lausunnon keskeinen sisältö

AMKE ei kannata ehdotettuja tilauskoulutuksen tilaajaan kohdentuvia rajoituksia.

AMKE kannattaa ehdotusta EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden lukuvuosimaksuista.

Ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevat ehdotukset

Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjien ei olisi mahdollista myydä tilauskoulutusta tilaajalle, jonka rooli on koota ryhmiä yksittäisistä opiskelijoista. Koulutuksen järjestäjän tulisi varmistaa, että tilaajalla itsellään on intressi ostaa koulutus, ja että koulutuksen tilaaja on myös koulutuksen maksaja.

AMKE näkee riskinä, että tullessaan voimaan tämä lainsäädäntö pysäyttäisi tilauskoulutusmuodossa tapahtuvan tutkintoviennin EU- ja ETA-alueen ulkopuolelle, koska tytär- tai osakkuusyhtiöiden toimintaa rajoitettaisiin ja merkittävää liiketoimintariskiä siirrettäisiin koulutuksen järjestäjälle. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida tilaajan tilausintressi tarkasti ja sopimuksin varmistaa opiskelijan oikeusturva ja kouluttautumisen edellytykset.

AMKE ehdottaa 33 § 3 momentiksi: EU:n ulkopuolella tapahtuva tilauskoulutus voidaan 52 §:n mukaisesti toteuttaa yhteistyössä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat osaamisen kehittämispalveluita liiketaloudellisin perustein. Koulutuksen järjestäjä vastaa tutkinnon myöntämiseen liittyvistä viranomaisprosesseista. Lisäksi koulutuksen järjestäjä on velvollinen valvomaan sekä ulkopuolisten yhteistyöyritysten että omistamiensa yhtiöiden tuottamia osaamisen kehittämispalvelujen laatua ja toteuttamista. Koulutuksen järjestäjän tulee saada vähintään kulut kattava korvaus toiminnasta, ja sen on oltava selkeästi erillään valtionosuusrahoituksesta.

Suomalainen ammatillinen koulutus on osaamisperusteista ja näin ollen osaamisen hankkimisen tapoja ei pidä rajoittaa. Mikäli oppimisympäristönä voi olla vain oppilaitos, ei osaamisperusteisuus toteudu ja tällöin työpaikoilla tapahtuvaa oppimista estetään.

AMKE ehdottaa myös, että sisämarkkinoilla (”osaajapulan ratkaiseminen”) ja EU- ja ETA-alueen ulkopuolella tapahtuvaa koulutusvientiä tulisi tarkastella erillisinä kokonaisuuksina.

AMKE kannatta tilauskoulutuksen laajentamista siten, että koulutettavina voivat olla myös EU/ETA-alueen kansalaiset. Uudistus tarjoaisi työnantajille mahdollisuuksia hyödyntää tilauskoulutusta työntekijöidensä kouluttamisessa ja osaamisen kehittämisessä.

Ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevat ehdotukset

Luonnoksessa ehdotetaan, että EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille säädettäisiin lukuvuosimaksuista toisella asteella.

AMKE kannattaa ehdotusta. Julkisen talouden nykytila edellyttää uusia rahoituslähteitä, mutta toteutuessaan muutoksen vaikutuksia olisi seurattava tarkasti.

AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

LAUSUNTO 31.10.2025

AMKE esittää, että lukuvuosimaksuja maksaneille ja tutkintonsa suorittaneille opiskelijoille luotaisiin kannustimia jäädä Suomeen töihin. Maksujen vähentämisoikeus verotuksessa valmistumisen jälkeen olisi yksi vaihtoehto.

Koulutusviennin järjestäjällä tulisi lisäksi olla mahdollisuus periä hakijoilta haun käsittelyyn liittyvistä kustannuksista aiheutuvat kulut.

Rahoituslain muutokset

AMKE kannatta ehdotusta, jonka mukaan EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita ei otettaisi huomioon valtionosuusrahoitusta laskettaessa.

Oppivelvollisuuslakiin ehdotetut muutokset

Ehdotus lukuvuosimaksuista edellyttää oppivelvollisuuslain päivittämistä.

Oppivelvollisuuden määrittely esityksen mukaan olisi koulutuksen järjestäjille monimutkaista ja vaatisi kansalaisuus-, oleskelulupa- ja lukuvuosimaksutietojen opiskelijakohtaista tarkastelua. Oppivelvollisuuden määrittelyn tulee perustua oppivelvollisuuslakiin ja sen tulee olla niin yksiselitteistä, että myös huoltajat voivat selvittää lapsensa oppivelvollisuutta valvontavastuun näkökulmasta.

Tiedonvaihto-oikeus

Ennen lukuvuosimaksujen käyttöönottoa tulee varmistaa, että koulutuksen järjestäjällä on tiedonsaantioikeus ja katseluyhteys hakijan, opiskelijan ja hänen perheenkokoajansa oleskelulupatietoihin. Lakiesityksen mukainen joustava tiedonvaihto-oikeus koulutuksen järjestäjän ja Maahanmuuttoviraston välillä on perusteltu esitys.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Peter Pahlman
asiantuntija

Lisätiedot: asiantuntija Peter Pahlman, 040 015 1324, peter.pahlman@amke.fi